

ტ. ანჯანო

T. ANJAN

ჩ ვ მ ი ტ რ ი ბ უ ნ ე

MA TRIBUNE

№ 1

აგვისტო, 1962.

30/9-19
51-9/03

პარიზი
Paris, 1962

ფასი: ერთი ფრანკი

ჩვენი გზა

განა მოსალოდნელია, რომ მომავალ კონფერენციას ოთხთა სახელმწიფოთა შორის (თუ მოხდა) უმაღლეს საფეხურზე — რაიმე დადებითი შედეგი მოჰყვება? არა მგონია. ხრუსჩოვი მშვიდობიან თანაარსებობას პირდება და მოითხოვს კიდევ, მარა, რა თქმა უნდა, იმ პირობით, რომ ყველაფერში მას დაუთმონ! ასე, რომ ასეთი „თანაარსებობა“ ემსგავსება ისეთს, როგორც არსებობს მშინერ ადამიანსა და ერთ ნაჭერ პურს შორის.

ყოველ შემთხვევაში, თუ რუსებმა რამეს ხელი მოაწერეს (თუ ეს მათ სასარგებლოთ მოეჩვენათ), არავითარი მნიშვნელობა და ფასი არ ექნება, ვინაიდან მათთვის ეს იქნება ერთი კიდევ ზედმეტი ქალაქის ჩვარი, რომელსაც დახევენ, როცა ეს მათ მოეპრიანებათ.

მართლაც, რამდენი ხელშეკრულება დადვეს რუსებმა მრავალ ერებთან, მარა თითქმის ყველა დაარღვიეს. საქართველოსთან დადებული ხელშეკრულება, როცა მათ იცვნეს ჩვენი დამოუკიდებლობა, რით გათავდა? დიდი ხანი არ გასულა, რუსის ჯარი მხეცურად შეესია ჩვენს სამშობლოს და დაიკავა, და დღემდის კიდევ იქ იმყოფება (მათი მორალი ერთად ერთია: უხეში ძალა!); საქართველომ დაკარგა თავისუფლება, დამოუკიდებლობა.

მას შემდეგ მრავალ ბედნიერ ერებმა უკვე მოიპოვეს თავისუფლება. ძველი კოლონიები უკვე განთავისუფლდნენ, ან განთავისუფლების გზას ადგიან; რუსეთის კოლონიები არა თუ კიდევ ტყვეობას განიცდიან, მათ კიდევ მიემატა მეორე ომის შემდეგ, სხვა ტყვე-ერები, უკვე ევროპიელები...

დღეს რუსეთის გარდა არც კი არსებობს იმპერიალისტური, ან კოლონიალური სახელმწიფო (თუმცა ყველას ის ასეთათ ნათლავს!). მიუხედავად ამისა და, საუბედუროთ, — და რისთვის, კაცმა არ იცის — ამას არ უსაყვედურებენ მას სერიოზულათ, ან საკმაოთ ენერგიულათ. ისე

კი თითქოს ყველა ერთა თვითგამორკვევის უფლების მომხრეა — სიტყვით, რასაკვირველია! წარმოიდგინეთ: რუსეთიც კი ვითომდა ამასვე „მოითხოვს“... სხვებისაგან, ვინაიდან — ყველამ იცის — ის ერები, რომელნიც მან დაიპყრო, უკვე არიან... „განთავისუფლებულნი“! სხვების განთავისუფლება მას ჯერ მართლაც სურს, მარა იმ განზრახვით, რომ შემდეგში ყველანი ხელში ჩაიგდოს, სხვა და სხვა საშუალებით: თავზე დაცემით (თუ შესაძლოა), მოტყუილებით, ლაქტაციებით, ფულითა და საქონლის „ჩუქებით“...

წარსულში დასავლეთმა — საუბედუროთ — იცადა, სანამ რუსეთი გამაგრდებოდა, მისი (დასავლეთის) საშუალებითა და მეოხებით: ცნობილია, რომ მან გადაარჩინა ბოლშევიკური რუსული იმპერია დაღუპვისაგან, დანაწილებისაგან. ამერიკის ნივთიერი დახმარებით გამაგრდა ის და ეხლა კი ისეთია მდგომარეობა, რომ რუსის ჯარის გარეკა სხვა სახელმწიფოებიდან შესაძლებელი ხდება მხოლოდ ომის საშუალებით; წინეთ კი ამისათვის ომი არ იყო საჭირო. არამედ პოლიტიკური გამჭრიახობა და მდგომარეობის ცოდნა: მეორე მსოფლიო ომის შემდეგ (რუსეთი ძვირად დაუჯდა ამერიკას) ამერიკასა და ევროპას რომ მოეთხოვათ სერიოზულათ და ულტიმატუმით იმ ერთა განთავისუფლება, რომელნიც რუსეთის მკაცრ, ბარბაროსულ და მძიმე უღელში დრტვინავენ — იმ დროს მხოლოდ ამერიკას ებადა ატომიური ყუმბარები — რუსები ურალისაკენ მოკურცხლავდნენ. დღეს კი გვიანლაა და... უვიცები ფიქრობენ ბოლშევიკების მოშინაურებას, გადემოკრატებას და სხვა.

რა თქმა უნდა, ომს ყველა გაურბის, ვინაიდან ამ ყამათ ის იქნება საშინელება და მას გაბედავს და დაიწყებს მხოლოდ გიჟი, რადგან — ყველასათვის ნათელია — რომ ის დაანგრევს მსოფლიოს, მოსპობს ცივილიზაციას, გასწყვეტს უამრავ ხალხს და ვერავინ, არა თუ მოიგებს, ყველა წაგებულნი დარჩება და ყოველის მხრივ*)

*) მიუხედავად რუსების ყოყობისა, რომ ისინი სხვებს გასწყვეტენ და თვითონ კი დარჩებიან ამ ქვეყნათ და „მოგებულნიც!“...

მაშ, რა მოელის ტყვე ერებს, რა მოგველის ჩვენ, ჩვენს საქართველოს?

რა თქმა უნდა, ჩვენც გვეშველება ერთ დღეს — ამაში ეჭვი არავის უნდა შეეპაროს. მთელმა აფრიკამ და აზიამ დაახწიეს თავი მათ ბატონებს და ჩვენ როგორ და რათ უნდა შევადგენდეთ გამონაკლისს? ნახევრათ ველურ ხალხმაც კი მოიპოვა დამოუკიდებლობა! განა უთუოთ შავი, თუ ყვითელ კანიანი უნდა იყო რომ განთავისუფლდე?

ვერც ერთი ერი ვერ დარჩება სხვის მონობაში და გაუნთავისუფლებელი, თუ კაცობრიობას სურს გაუმჯობესება, პროგრესი, ადამიანური ცხოვრების ტარება; თუ მას სურს მიაღწიოს განიარაღებას, და მოსპოს ომი. მხოლოდ ამ გზით შესაძლოა მშვიდობიანობის დამყარება. სხვა გზა არ არსებობს. ყოველგვარი კონფერენციები, (და უთვალავი იყო ამ უკანასკნელ წლებში) მხოლოდ ლაყბობაა, წყლის ნაყვია; ფუჭი ოცნებაა სხვა გზით მიზანს მიაღწიონ. მაშ, ამ გვართ, თუ იმპერიალიზმი და კოლონიალიზმი გაქრა, მას თავის თავათ მოყვება განიარაღებაც: იარაღის გასაჭედათ არ იქნება არავითარი რეზონ დეტრ.

რა გზას უნდა დავადგეთ ჩვენ?

მტერი ზედმიწევნით სასტიკია: მიუხედავად იმისა, რომ მტერი-რუსეთი საქართველოს ადღესასწაულებს მის მიერ მის დაპყრობის დღეს, 21 თებერვალს, ესე იგი, მის გაუბედურობას (ასეთი ცინიზმი აქამდის არსად და არასოდეს არ ვაგონილა!), ჩვენი ხალხი არ დაივიწყებს, მიუხედავად მკაცრი პირობებისა და მხეცური დიქტატურისა იმ ბრწყინვალე დღეს, 26 მაისს, როცა კვლავ დაიბადა მისი სუვერენობა და უნდა იყოს დარწმუნებული, რომ დაპყრავს ჟამი — ვინ იცის უფრო ახლოა, ვინემ მოსალოდნელია (ისტორიამ იცის სიურპრიზები, განსაკუთრებით, როცა საკითხი შეეხება რუსეთს) — დაპყრავს ჟამი, როცა მტერი აბარგდება საქართველოდან და ერი კვლავ მოიპოვებს დამოუკიდებლობას.

რა თქმა უნდა, ამისათვის მას, სხვა ერებთან ერთად, დასჭირდება ბრძოლა ხელსაყრელ პირობებში.

მარა რა გზით, რა საშუალებით შეეძლება დაჩაგრულ ერებს — და აგრეთვე საქართველოს — დაიბრუნონ თავისუფლება?

ეს საშუალება არის შინაგანი ძალა, ხალხი და მისი მოძრაობა. დიდი უმეტესობა ყველა ჩაგრულ ერთა ტირანულ დამპყრობელის წინააღმდეგია. თვით ერთა საშოში უნდა დაიბადოს დემოკრატიული მოძრაობა. ციხე შიგნიდან გატყდება. უნდა მომზადდეს და შეიქმნას რევოლუციური ორგანიზაციები, შეიქმნას თავგანწირული ჯგუფები, რომელნიც პროპაგანდის საშუალებით შეაკავშირებენ და შეაგნებინებენ მას მის მდგომარეობას. ყველა ერებში დემოკრატიისა და სოციალურ სამართლიანობის იდეა — მე ვფიქრობ — საკმაოდ და ღრმად გამჯდარია და მის მოპოვებას სულით და გულით მოელიან.

რა უნდა დაუპირდაპირდეს ოკუპანტების დიქტატურას და მათ სოციალურ „პროგრამას?“*) დემოკრატიული და სოციალური, იდეა და მისი პროგრამა, რომელიც შეიცავს ხალხთა სუვერენობას, დემოკრატიას, ეროვნულ დამოუკიდებლობის, სოციალური სამართლიანობის დამყარებას. ხალხის ყოველმხრივი განთავისუფლება უნდა გახდეს ერების ლოზუნგათ.

მაშ, ბრძოლა იქნება ეროვნული და რევოლუციური, და ოკუპანტების ვითომდა კომუნიზმს (სოციალური საკითხში) ჩვენ დავუპირისპირებთ, ეროვნულთან ერთად, სოციალურს, ეკონომიურს: მშრომელის ემანსიპაციას, როცა მას შეეძლება თვით გამოსჭედოს თავისი ბედი და თავი დააღწიოს უცხო დიქტატურას, პოლიტიკურს, თუ

*) ძველ, მეფის რუსეთს ჯვარი ეკავა ხელში და ვითომ ქრისტიანობის „გასაფრცვლებლათ“ ეცემოდა თავზე სხვებს და იპყრობდა მათ. დღეს კი ბოლშევიკური რუსეთი იმასვე სჩადის: ხოლო ჯვარის მაგიერ მას უჭირავს ხელში ნამგალი და ჩაქუჩი და ავრცელებენ ცრუ, ყალბ „კომუნიზმს“. ერთი შეწვი, მეორე მოხრაკე! აგრესიული იმპერიალიზმი ერთი და იგივეა, მიზანი და შედეგიც იგივეა.

(ამ ბოლო დროს ახალი „სამღვდელოებაც“ კი გამოჩეკა, რომელსაც ბოლშევიკები იმპერიალისტურ დუღუკზე ამღერებენ!).

სოციალურს. ჩვენი ბრძოლა იქნება ერისა და ადამიანის უფლებისათვის ბრძოლა.

ჩვენ კი აქ, ჩვენის მხრით უნდა გავსწიოთ მუშაობა თავისუფალ ქვეყნებში, ევროპასა და ამერიკაში, ყოველ გვარ სასურველ სფეროში: მუშათა ორგანიზაციებში, დემოკრატიულ და სოციალისტურ პარტიებში, შეერთებულ ერთა ორგანიზაციაში (ო.ნ.შ.), (მიუხედავად იმისა, რომ ის ხშირათ უძღვრებას იჩენს და განსაკუთრებით მაშინ, როცა რუსეთია დანაშაული), რომ ამათა თანაგრძნობა და სხვა და სხვა გვარი დახმარება მოვიპოვოთ.

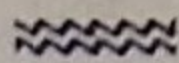
ჩვენ, ისე როგორც რუსეთის მიერ ყველა ჩაგრულ ერებს მრავალი მეგობრები გვყავს ყოველგან; მსოფლიო დემოკრატია ზიზლით შესცქერის რუსთა აღვირახსნილ „დიპლომატიას“, მის მოქმედებას, მათ თავზე ხელ აღებულ დემაგოგიას. ყველამ უწყის დღეს, თუ რას წარმოადგენს მათ მიერ გამოგონილი „სახალხო დემოკრატია“, რომელსაც არავითარი საერთო არა აქვს არც ხალხთან და არც დემოკრატიასთან. ყველამ შეიგნო დღეს, რომ ამ — უცაცრავათ პასუხია — „დემოკრატით“ რუსეთი ტერორის საშუალებით თავის ბატონობას ამყარებს ხოლმე.

მარა დიქტატურა და ტირანია მუდამ ვერ იმეფებენ. მათი ბედი ერთ დღეს გადაწყდება, განსაკუთრებით ამ ეამათ, როცა ხალხი იფნებს ნამდვილ მდგომარეობას. ბოლოს და ბოლოს ვერავითარი ძალა ვერ მოახერხებს შეაჩეროს მშრომელი ხალხის სურვილი და მისი მისწრაფება, მიდრეკილება; თვით სატრაპების ხიშტებიც კი შედრკებიან და ქედს მოიხრიან მის წინაშე!

გამარჯვება, რა თქმა უნდა, ფატალურათ, მისით არ მოვა. ის მხოლოდ ბრძოლით მოიპოვება. საჭიროა დიდი შრომა, თავგანწირულება, ნების სიმტკიცე, დიდი უნარის გამოჩენა, ხალხის დაუშრეტელი ენერჯის გამოყენება. მე დარწმუნებული ვარ, რომ ყოველ ერში სუფევს საკმაო ელემენტები, რომელნიც იკისრებენ და შესძლებენ დიადი როლის შესრულებას: ქვეყნის განთავისუფლებას. *).

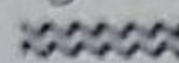
*) იხილეთ „ჩვენი ქვეყანა“, № 5.

ყველა იმპერიები დაინგრენ, თუ ინგრევიან და რატომ მხოლოდ რუსის იმპერიალიზმმა უნდა ითარეშოს ჩვენს პლანეტაზე?!

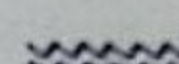

არის ეგება სხვა გზაც რუსეთში მომწყვდეულ ერების განთავისუფლებისათვის და ჩვენ მუდამ მზათ უნდა ვიყოთ, თუ ასეთი გზა გამოჩნდა. ამის გამო წინასწარმეტყველება არავის შეუძლია. ერთი კი დარწმუნებით ვიცი, რომ რუსეთი ნებით არ დასთმობს მის ბატონობას ერებზე და განსაკუთრებით ბოლშევიკური რუსეთი. ვინც ამას (დათმობას) მოელის, ის მხოლოდ საშიში ილიუზიებით იკვებება და ეს საკვები ძლიერ მავნებელია ჩვენი საქმისათვის.

ყოველ შემთხვევაში კი პაწია ერებს და კერძოთ ქართველ ხალხს დიდი უბედურობა მოელის, თუ ის სიფრთხილით არ მოიქცა და მომზადებული არ შეხვდა ყოველივე შემთხვევას. ამისათვის მას მართებს გაფაციცებით თვალყური ადევნოს ქვეყნის მდგომარეობის ცვლას; დიდი უნარი უნდა გამოიჩინოს, რომ ის სრულიათ არ გაიჭყლიტოს, ვეებერთელა ქარიშხალი თუ ამოვარდა. ერთობა და სიფხიზლე, აი ქართველი ერის დევიზი დღეს!

მაშინ როცა საქართველოს დაუბრუნდება მისი დამოუკიდებლობა და ხალხი გაბატონდება, „ჩვენი კისლინგები“, რუსის ჩექმა-ტლაკია „ქართველი“ ბობოლა „კომუნისტები“, მათ სამშობლოს, მოსკოვს ალბათ მიაშურებენ. მათ გაჰყვება აგრეთვე ერთ მილიონამდე რუსი, თუ სხვა ჩვენში გადმოსახლებული ხალხი (ბევრი ალბათ ძალდატანებით გადმოსხმული), ჩასახლებული საქართველოს გასარუსებლათ და რუსებში გასათქვეფათ, რათა ქართველობამ დაჰკარგოს მისი სახე და რუსეთს ხელთ ეპყროს მდიდარი და კეკლუცი საქართველო უქართველოთ.

მარა სანამ ეს სანეტარო დრო (თავისუფლებისა) დადგებოდეს, მე ნებას მივსცემ ჩემს თავს აქაურ ქართველობას, განსაკუთრებით და სპეციალურათ, ახალგაზრდობას, რომელთაც არ ჰქონიათ ბედნიერება ეხილათ და გაეცნოთ საქართველო, ჩვენს შვილებსა და შვილის შვი-

ლებს ვუთხრა: მუდამ იფიქრონ სამშობლოზე და იმუშა-
ვონ, შეძლებისდაგვარად ხელი შეუწყონ მის განთავი-
სუფლებას სასტიკი მტრისაგან.

და მე მსურს მივმართო მათ და თვითეულს ვუთხრა:
თუმცა აქ შობილხარ, გაზრდილხარ
და გისროლია ისარი,
იცოდე, შეილო, მაინც, რომ
შენი სამშობლო იქ არი!

მაშ ვუსურვოთ გამარჯვება ჩვენს საყვარელ სამშო-
ბლოს, რომლის განთავისუფლებას თქვენ ყოველ შემთ-
ხვევაში მოესწრებით. *)

მაისი, 1960 წ.

წერილი ახლად „მორჯულებულს“

წავიკითხე „სამშობლოს ხმა“-ში (უფრო კანონიერი
იქნებოდა მას ერქვას „მოსკოვის ხმა“) „კომუნისტი“-დან
ამოღებული აღსარება, გარდაქმნა, და ამით კმაყოფილე-
ბა, ხელმოწერილი ერთ უკანასკნელათ „გაკომუნისტე-
ბულის“ მიერ.

როცა ვინმე უარყოფს თავის რწმენას და კიდევ მე-
ტი, მის ყოფილ მეგობრებს ბრძოლისადაც კი უწევს და
სამშობლოს თავისუფლებაზე ხელს იღებს — ამას ერქმევა
რენეგატი და მოღალატი.

მარა ვინაიდან შენი დღევანდელი „მოქმედება“ მი-
ეწერება შენს სისუსტეს და ფიზიკურსა და მორალურადაც
დაღალვას, და რასაც დღეს ამბობ, ის მოძალადეების და-
წოლას უნდა მივაწეროთ, ამისათვის, მე მგონია, შენ
ღირსი ხარ მხოლოდ სიბრალულისა და შეცოდების.

*) ეს წერილი, ავტორისაგან დამოუკიდებელ მიზე-
ზების გამო ვერ დაიბეჭდა თავის დროზე ეურნალ „ჩვენს
დროში“-ში; მაინც ქვეყნდება ის, მაშ, მოგვიანებით, რა-
დგან ვფიქრობ, მას არ დაუკარგავს სავსებით აქტუალობა.

შენ კალამიც კი აიღე ხელში და „კომუნისტში“ სწერ
შენს „ბედნიერებაზე“; სწერ ჩვენს წინააღმდეგ; შენ ფი
ქრობ ეგებ, რომ ქართველი ხალხი ვერ გაერკვევა და
ვერ მიხვდება, რომ მისი „გადურაქება“ გსურს, როცა
ამდენ „ჭეშმარიტებას“ სწერ? ძალიან სცდები. შენი
დღევანდელი ასეთი „გამოსვლა“ მხოლოდ ზიზღს იწვევს
მასში (ეგებ თვით შენს დღევანდელ „მეგობრებშიაც“!),
ჩვენში კი სიბრალულის გრძნობას. შენი ღალატი უნდა
მიეწეროს, ვიმეორებ, ან შიშს, ან დაქანცულობას და ამის
გამო გაბრძოვებას. — შენ იჩოქებ ძალის წინაშე; დაგა-
ვიწყდა როგორ ზრდიდენ და ზრდიან ახალგაზრდობას?
ვის არ ახსოვს „ქართულ“ ვითომდა „კომუნისტურ“ გა-
ზეთებში რომ სწერდენ ბავშვების, ახალგაზრდების სა-
ხელით: „მამასაც მოვკვლავ, დედას დავაბრჩობ, თუ კი
მიბრძანებს რევოლუცია“-ო! (ესე იგი: ოკუპანტების ძა-
ლა!) ასე რყვნიდენ და რყვნიან დღესაც ახალგაზრდობას.
მარა არაფერია — და ბოლოს ისინიც გაიგებენ — გაიგეს
ალბათ კიდევ — რომ საშინელ ტყუილების ქსელში იყო
გახვეული და რალაც არა - ადამიანურ საზოგადოებას
წარმოადგენს რუსის ბოლშევიზმი, რომელმაც ხიშტების
საშუალებით დაიპყრო ოცზე მეტი ერი და სურს მომა-
ვალში მთელი მსოფლიოს უბეში ძალით ხელში ჩაგდებას.
მაგრამ სურვილი ერთია და სინამდვილე მეორე; რუ-
სეთმა ხელი უნდა აიღოს ოცნებაზე; თავისუფალი ქვე-
ყანა ზედმიწევნით გამაგრებულია და არ ფიქრობს და-
უთმოს სადმე ერთად ერთ იმპერიალისტურ სახელმწი-
ფოს, რომელიც დღეს არსებობს დედამიწაზე.

შენ აღვირვლი ხალხის ბედს სტიჩი, მარა ცრემლე-
ბი შენი უნდა იყოს ფარისევლური. „ჩემი შენ გითხარი,
გული მოგიკალი“! სწორეთ რომ ცინიკობაა, რომ საფ-
რანგეთს უსაყვედურო დღეს კოლონიალიზმი, რომელმაც
უკვე გაანთავისუფლა ყველა კოლონიები, მაშინ როდე-
საც რუსეთმა ამ დროს დაადვა მკაცრი, ველური კოლო-
ნიალური უღელი ოციოდე ერს და სახელმწიფოთ და იქ
ფარფაშობს მისი დესპოტიზმით, ყალბ „კომუნიზმში“
განვეული. და შენ იმასვე იმეორებ, ესე იგი: იმას, რა-
საც ჩაგძახებენ. მარა რატომ შენ არ მოხთხოვ რუსეთი-
დან განთავისუფლებას შენი სამშობლოს, საქართველო-
სი, რომელიც მან დაიკავა მისი ჯარით 1921 წელში (ეს
გახსოვს ხომ?) და სხვების, კავკასიის რესპუბლიკების?

რათ ივიწყებ ბალტიის ქვეყნებს, რომელთა ანექსია მან მოახდინა ჰიტლერის დახმარებით — უკრაინის, პოლონეთის, უნგრეთის, სადაც 1956 წელში ხალხის აჯანყებარევეოლოცია მან, რუსეთმა სისხლში ჩაახრჩო თავისი ტანკებით?

რაც შეეხება ალერს, მან ისარგებლა თვითგამორკვევის საშუალებით და გამოაცხადა მისი დამოუკიდებლობა. საფრანგეთი დღეს და ჯერჯერობით მხოლოდ ზრუნავს იმ ფრანგებზე, რომელნიც იქ ცხოვრობენ და რომელთაც სურთ დაბრუნდნ სამშობლოში, რომ ახალმა მთავრობამ ისინი არ შეაფრთხოს. რატომ არ სთხოვ შენ, შენს ბატონებს, რუსებს იგივე ქნან: დაუბრუნონ საქართველოს თავისუფლება და გაიყვანონ ჯარი და, რა თქმა უნდა, ის მილიონამდე მისი მოქალაქენიც, რომელნიც მან ჩამოასახლა ჩვენს სამშობლოში (ეგებ ბევრი მათი სურვილის წინააღმდეგაც!) მის გასარუსებლად და დაუბრუნოს მის სამშობლოს რამოდენიმე ასი ათასი ახალგაზრდა ქართველი, რომელნიც როგორც ვითომდა „მოხალისენი“ რუსეთში და კაზახსტანში გადაყარეს (ამ გვარათ რუსეთის მიზანი იყო და არის მოსპოს ქართველი ერის ხსენებაც კი).

ამ საკითხზე არც შენგან და არც რუსებიდან პასუხს ვერ იპოვნის ადამიანი.

ასე რომ იმის მაგიურ, ალერსზე ტყუილა-უბრალოთ თავს იტყვდე, შეეკითხე შენს ბრუშჩოვს (და მისიანებს), რომელიც ჩვენში ბატონობს*), რატომ აზის ზურგზე საქართველოს, მე მგონია, ეს უკეთესი იქნებოდა. მარა მას შემდეგ, რაც შენ მათ მხარეზე გადაბრძანდი, ლოდიკას და გონებას აღარ აქვს ადგილი, ან რაიმე მნიშვნელობა: უნდა სთქვა და ქნა ის, რასაც საქართველოს მაწამებელნი გიკარნახებენ. ასეთია მათი „სოციალიზმი“, (რომელსაც სახელი გაუტეხა და ტალახში სვრიან მას) და ადამიანის ღირსების დაფასება.

*) და რომელიც დიდი ხანი არ არის დღესასწაულობდა თავის „ქართველ“ აგენტებთან ერთად ჩვენი სამშობლოს დაპყრობის დღეს. რას იტყვი ამაზე? ვაი სირცხვილო, სად არის შენი სიწითლე! ასეთი ცინიზმი არ გამოუჩენია ჯერ არავითარ იმპერიალისტურ სახელმწიფოს წარსულში.

ქართველოს ქალაქები, და განსაკუთრებით, დედაქალაქი, თბილისი სავსეა უცხოელების და მტრის ძეგლებით, ან ქუჩები და დაწესებულებები ატარებენ მათ სახელს. მე, რა თქმა უნდა, არ ვარ წინააღმდეგი უცხოელის, გამოჩენილის, კაცობრიობისათვის მოღვაწის პატივისცემის, მარა ჩვენი ქვეყნის მტრების, საქართველოს დამპყრობელთა და ვინც მათ ტაშს უყრავს, ხსენებაც არ უნდა იყოს საქართველოში. ეს პირდაპირ აღმაშფოთებელია, ადამიანის ღირსების შეურაცხყოფაა, დაცინვაა; წარმოუდგენელია ასეთი რამ თავისუფალ, განათლებულ ქვეყნებში.*). თბილისი სავსეა ძეგლებით ლენინისა (რომელმაც ორ მის მსგავს განგსტერთან ერთად — სტალინთან და ტროცკისთან — საქართველოს შემოუსია რუსის ჯარი), გარუსებულ ჯულაშვილის, კიროვების, კალინინების, შაუმიანების და სხვა.... ერთ ქალაქისათვის მაიკოვსკიც კი დაურქმევიათ! რა უნდა მას ჩვენში? ცოტა ქალაქებია რუსეთში? რატომ არ არსებობს ქალაქი წერეთელი, ან ბართაშვილი? ქართველი ერის მტრების სახელი რომ აწერია ჩვენს ქუჩებს, დაწესებულებებს, ჩვენს მიერ დაარსებულ უნივერსიტეტს, ქარხნებს, განა ეს დასაშვებია? განა ცოტანი არიან გამოჩენილი ქართველები, პატრიოტები, მწერლები, საზოგადო მოღვაწეები, რომელთაც ასახელეს საქართველო? რათ გვჭირდება ჩვენ ლერმონტოვი და პუშკინი, რომელნიც კავკასიის ერებს ემუქრებოდნენ და „ურჩევდნენ“ ლექსებით დაემოძრჩილეთ რუსეთსო? არიან სხვა უცხოელები, გამოჩენილნი, რომელნიც ღირსნი არიან პატივის; რატომ მათ სახელს ვერსად ვაიგონებთ, როგორიც არიან მაგალითად: შექსპირი, მოლიერი, ზოლა, სერვანტესი და სხვანი?

რაც შეეხება ფაშიზმს, სჯობს შენთვის ამაზე ნუ ვილაპარაკებთ, ვინაიდან შენ თვითონ იცი, ქვეყანამაც

*) თქვენ ალბათ მოგწონთ, რომ აღუიჩინებთ, მაროკელები ანგრევენ ძეგლებს, რომ ხსენება არ იყოს ყოფილ დამპყრობელისა და ეს მიუხედავად იმისა, რომ ამ უკანასკნელმა კოლონიები მიატოვა და თავისუფლება დაუბრუნა მათ. მარა ალბათ, თქვენის აზრით, იქ ასე უნდა იყოს, ჩვენში კი სხვანაირათ არა? ორ საზომს ხმარობთ მუდამ არა?

იცის, რომ ფაშიზმისა და ბოლშევიზმის მეგობრობამ ასე იყო და არის არგენტინაშიც) დაბადა მეორე მსოფლიო ომი (შენ კი გგონია, რომ რუსები მშვიდობიანობას იცავდნენ!) და ისიც უნდა ითქვას, რომ არც კი არსებობს დიდი განსხვავება ამ ორ ტოტალიტარულ მიმართულებათა შორის. ეს ფაქტია: ბოლშევიზმი არის ფაშიზმის ერთი სახე, ერთი ვარიანტი.

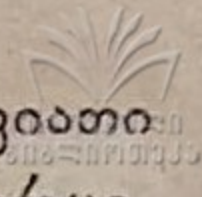
შენ არ „გვაძლევ“ უფლებას საქართველო, ჩვენი სამშობლო დავიცვათ (ვინ გკითხავს შენ?). შენის აზრით, თუ ჩვენ არ შეგვიძლია ვილაპარაკოთ მონობაში მყოფი ერის სახელით (ეგებ მტერს, მომხთურს და მის ლაქიებს მეტი უფლება აქვთ, არა?), მაშინ, ბატონო, თვით ქართველმა ხალხმა ილაპარაკოს, გამოსთქვას მისი სურვილი დემოკრატიულის გზით, (როგორც ეს ხდება განათლებულ და ცივილიზაციის მატარებელ ქვეყნებში). მისცენ ამის ნება!

რა თქმა უნდა, შენი დღევანდელი ბატონები ასეთ „სისულელეს“ არ ჩაიდენენ (შედეგი შექვოა!). სცადონ მაინც. რას იტყვი ამაზე?

შენ მაძლობას უძლენი შენს მტრებს, რომ ციხის კარები გაგიღეს (სადაც შეგაგდეს, ვინაიდან თავისუფლება ვსურდა ადამიანისა და ერისათვის) და ნება მოგცეს, რომ შენს სამშობლოში, საქართველოში ცხოვრების უფლება გქონდეს. ეს იმას ნიშნავს, რომ უცხოელი, მტერი არის მანდ გაბატონებული და შენ შორჩილებას უცხადებ მას. და ამას ეძახი შენ „ბედნიერებას“, არა? მე კი გგონია, წინააღმდეგ: უბედური უნდა იყო და საწყალი, ვინაიდან თუ დაჩოქილი არ იცოცხლე მანდ, მტერი კვლავ საპყრობილის კარებს გიჩვენებს!

მაშ, ტყვე იყავი და ტყვეთ დარჩი. შენ ასე გირჩევნია (ყველაფერი გემოვნებაზეა დამოკიდებული!). წინეთ მაინც ფიზიკური იყო შენი ტყვეობა, დღეს კი სულიერათაც ტყვეთ გადაიქეცი და მიეკედლე მტერს, უცხო ქვეყნის, სასტიკ იმპერიალიზმის წარმომადგენლებს და აიღე რა კალამი ხელში, შენ „გაბედულათ“ და „ვაჟკაცურათ“ მისდექი და ლანძღავ სხვებს და იმას, რასაც შენ წინეთ ემსახურებოდი. შენ გირჩევნია — როგორც ზოგიერთებს მანდ — მუცელზე ხობვა და „გაძლომა“,

მაგრამ გაძლომაც რომ არ შეიძლება?? ყველა სათვის

აშკარაა — ეხლა ველარ ფარავენ — რომ ძალიან იშვიათი ხდება, საკვები მასალა არ ყოფილა საკმაო: არც ხორცი, არც ერბო, არც რძე პოლონეთში, უნგრეთში, რუმინეთში და სხვაგან. ჩინეთში ხომ ნამდვილი სიმშვილობაა (ასე იცის ბოლშევიზმმა!) და როგორც რუსეთის იმპერიაში ექსპლოატაცია მშრომელისა უსაზღვროა... ხალხი გარბის მილიონობით. რაც შეეხება რუსეთს, არც იქ არის საქმე კარგათ; იქაც იძულებული არიან აღარ დამალონ, რომ სამეურნეო დარგში ზედმიწევნით სუსტობენ და სანოვაგე აკლიათ (გამოდის, რომ მცხოვრებლებს არ ყოფნის უცქიროს საპროპაგანდოთ შექმნილ „სპუტნიკებს“, მთვარეზე მოგზაურობას და ატომიური ყუმბარების გრი-ალს უსმინოს — კუჭი თურმე ამით არ ივსება!). მათ გა-ზეთებში ველარ უშლიან ამაზე წერას. აი, მაგ. იხ. „პრავე-და“, სამი ივნისის 1962 წლისა, სადაც თქვენ ამოიკითხავთ, სხვათა შორის, ხრუშჩოვის (ამ „კრესტიანსკი ცა-რის“ — ასე ეძახიან მას საწყალი მუყიკები — მათ გო-ნიათ, როცა ვინმე ბატონობს, უნდა იყოს მეფე! ჩას უნდა მოელოდე ასეთი ერისაგან!) აღსარებას:

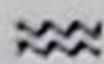
„ჩვენ სოფლის მეურნეობაში დიდი მიღწევები გვაქვს (ნაჩალ ონ ზა ზდრავე. ანჟ.) ამ უკანასკნელი რვა წლის განმავლობაში (ე. ი. მას უნდა სთქვას: მას შემდეგ, რაც ის გახდა დიქტატორი, ანჟ.), მარა მიუხედავად ამისა ჩვენ დიდ სიძნელეს ვეჯახებითო. საქმე იმაშია (თავს იმართ-ლებს. ანჟ.), რომ წარმოების გადიდებასთან ერთად ჩვენ მივუმატეთ პენსიები; ავსწიეთ მუშის ხელფასი და... ამის გამო გამრავლდა მოსახლეთა ფულის შემოსავალი. ჩვენ ასე ვიმოქმედეთ კარგის განზრახვით. და აი, გადაველო-ბეთ სიძნელეს იმიტომ, რომ ამის გამო ხალხს დაურჩა მეტი ფული, ვიდრე საქონელი, რასაც მოჰყვა მაღაზიებში რიგები და კუდები... ჩვენ გვაკლია ხორცი, ერბო; უნდა ვსთქვა, ამხანაგებო, რომ ერბო ჩვენში თითო კაცზე მო-დის მეტი (აბა, რა უნდა სთქვას? ანჟ.), ვინემ ამერიკაში, კაპიტალისტური ქვეყნების უუმიდრეს სახელმწიფოში. მარა ამერიკაში მაღაზიები ერბო რამდენიც გინდათ, იმ-დენია, ჩვენ კი არა გვაქვს საკმაოთ (კონჩილ ზა უპოკოი! ანჟ.). რატომ ხდება ასე? კაპიტალისტური ქვეყნები გა-ვსებულია საუკეთესო საქონელით, მარა მისი შეძენა შე-უძლია იმას, ვისაც ფული აქვს, მარა ასეთ ხალხი ცო-

ტაა (რა ქნას, აბა, რომ არ იტყუოს. ანუ.) ამერიკაში 4-5 მილიონი უმუშევარია და ისინი მოკლებული არიან საშუალებას ისარგებლონ ქვეყნის სიმდიდრით (მარა ხრუშჩოვი მაღავეს, რომ ამერიკაში უმუშევარი მეტს „ჯამაგირს“ იღებს, ვინემ რუსეთის იმპერიაში მომუშავე ხალხი. ანუ.). შეიძლება გვითხრან, რომ მოვუმატოთ ხელფასი. მერე რა გამოვა! ჩვენ ფასს მოვუმატებთ და ამავე დროს ხელფასსაც; მარა გაიზრდება ფულის რაოდენობა, და ხორცის საჭიროება კი არ დაიკლებს, ვინაიდან არ არის საკმაო ხორცი“-ო.

ეს უნდა გაიგოს ხალხმაო, უმატებს დიქტატორი და ვისაც არ სურს გაგება, იმათთვის საჭირო შეიქნება ზომები, რომ „გააგებინონ“, ე. ი. ალბათ ეს ნიშნავს: რეპრესიები უკმაყოფილოთათვისო!

რომ „ანუგეშოს“ მისი ქვეშევრდომები, ხრუშჩოვი უმატებს: „ამერიკაში მშრომელის დიდი მასსა სიმშილს განიცდისო! რასაკვირველია, ეს ტყუილია: არა თუ ამეკაში, არსად დასავლეთ ქვეყნებში ადამიანს არ შია. ეს სიმშილი არსებობს მხოლოდ რუსის დესპოტის ოცნებაში, რათა ასეთი ტყუილებით „გააძლოს“ მისი მშვიერი.

დიალაც. მუცელზე „ზოხვა“ და „გაძლომა“, რასაკვირლია, თავისუფალ ადამიანს, ეზარება; ეზიზღება აგრეთვე ერსაც. ამ უკანასკნელს ურჩევნია ფეხზე იდგეს და არ იყოს დაჩოქილი მტრის წინაშე. თუ დღეს ის ხმას ვერ იღებს, ეს არ ნიშნავს, რომ ის მას ემორჩილება; არამედ დროს ელის, როცა ის, — როგორც სხვა ტყვე-ერები რუსეთის იმპერიაში — ბოროტებს აიყრის და თავისუფალი შეიქნება. მაშინ შენ და შენფერები — თუ ამ ქვეყნათ დარჩით — სხვა ჰანგზე ამღერდებით. ასეთია ბედი დამონებული ადამიანის.

დაბოლოს მე ერთ წინადადებას ვიძლევი:

ვინაიდან ყველა თქვენ აწერთ თქვენს ვითომდა „გაბედნიერებას“ საბჭოთა სისტემა-მართველობას, ესე იგი: პოლიტიკურ რეჟიმს, რომელსაც დემოკრატიასთან არა აქვს არავითარი კავშირი, ამისათვის ჩვენ დავთანხმდებით, მივიღებთ საბჭოს, (მარა არა სხვის, უცხო ბატონობას ჩვენზე), ოღონდ რუსეთმა დაგვიბრუნოს ჩვენი ერის დამოუკიდებლობა, რომელიც ქართველმა ერმა დაგვიტოვა.

1918 წელში; გაიყვანოს ჯარი, ესე იგი: დავრჩეთ ისე, როგორც დღეს არის იუგოსლავია. ამისათვის რუსეთს შეუძლია დაეყრდნოს მის მიერ შემუშავებულ კონსტიტუციაზე, რომლის მეჩვიდმეტე მუხლის ძალით ყველა ერს — თუ ამას მოითხოვს — უფლება აქვს გავიდეს „კავშირიდან“ (რომელშიდაც, როგორც ვიცით, ნებით არავინ არ შესულა). — აბა, სინჯეთ ეს საქმე! CHICHEI როგორც იტყვიან ფრანგები.

რა თქმა უნდა, ქართველი ხალხი, ვინაიდან ის იქნება თავისი თავის პატრონი, თვითონ გადასწყვეტს შემდეგში, თავისუფლათ, თუ რა გზას დაადგეს, ესე იგი: დაამყაროს ნამდვილი, დემოკრატიული პოლიტიკური რეჟიმი*), რომლის საშუალებით ახლო მომავალში გადააქცევს იქ დღეს არსებულ სახელმწიფოებრივ კაპიტალიზმს დემოკრატიულ სოციალიზმად.

თუ ეს მოხდა, რა თქმა უნდა, საქართველო, ქართველი ერი შეიქნება მეგობარი ყველა ერების და მათში რუსეთის ხალხისაც. აბა, მოიფიქრე ამაზე!

აგვისტო, 1962 წ.

1962

P. S. წინდაწინ შეგვიძლია დაგარწმუნოთ, რომ ამაზე რუსის იმპერიალიზმი არ დათანხმდება. რატომ? იმიტომ, რომ — თუმცა მას აინტერესებს მის მიერ შექმნილი მკაცრი და არა-ადამიანური რეჟიმი, რომელსაც ის თავზე ახვევს დაპყრობილ ერებს, მარა აინტერესებს ნაკლებათ, ვინემ — და ეს არის მთავარი მიზანი კოლონიალიზმისა — თვით ხალხი, რომლის დაბეჩავება და გარუსება მას სურს, და განსაკუთრებით ტერიტორია, რომელსაც ის ყვლეფს ეკონომიურათ და ხმარობს აგრეთვე მას სტრატეგიული მიზნით.

*) შეიქმნას წევრი გაერთიანებული ევროპის ორგანიზაციისა.